

Vaasan hallinto-oikeudelle

Viite: Vastaselityspyyntönnö 28.3.2024, Dnro 74/03.04.04.04.20/2024

Vastaselitys

Lestijärven kunta antaa Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen vastineen sekä aluehallintoviraston lausunnon johdosta seuraavan vastaselityksen:

Vesilain valvontaviranomaisten toimivalta

ELY-keskus tuo vastineessaan esille, että ELY-keskus on toimivaltainen valvontaviranomainen asiassa, eikä kunnan teknisen lautakunnan rooli rakennusluvan myöntäjänä rajoita taikka muutenkaan vaikuta ELY-keskuksen viranomaisrooliin asiassa. ELY-keskus tuo vastineessaan esille myös, että vesilain (587/2011) esitöiden (HE 277/2009 vp, s. 168) mukaan vesilain valvontaviranomaisilla on rinnakkainen ja toisistaan riippumaton toimivalta laillisuusvalvontaa koskevissa asioissa.

ELY-keskus on yllä olevassa asiassa aivan oikeassa. Vastaavasti voidaan todeta, että Lestijärven kunnan tekninen lautakunta on maankäyttö- ja rakennuslain mukaisena lupaviranomaisena ja vesilain valvontaviranomaisena ollut toimivaltainen viranomainen ratkaisemaan sekä lupa-asian että vesilain mukaisen luvan tarpeen. Se, että kunnan toimittamissa asiakirjoissa ei ole erikseen käsitelty energiakaivojen vesilain mukaista luvantarvetta ei tarkoita sitä, etteikö ympäristönsuojeluviranomainen olisi luvantarveharkintaa tehnyt. ELY-keskukseen ei dokumentoi kaikista sen tietoon tulleista erilaisista hankkeista kantaansa vesitalousluvan tarpeesta, jollei asiaa erikseen kysytä. Kannanotto kirjataan ja toimitetaan asianomaiselle tai toiselle viranomaiselle yleensä vasta siinä tapauksessa, että ELY-keskus vesilain valvontaviranomaisena edellyttää hankkeelle vesilain mukaista lupaa. Lestijärven kunnan ympäristönsuojeluviranomainen toimivaltaisena viranomaisena katsoo yksiselitteisesti ja perustellusti, että hanke ei vaadi vesilain mukaista lupaa.

Energiakaivojen pohjavesivaikutukset ja tutkimustieto

Kuten valituksessa on todettu, Geologian tutkimuskeskus on julkaissut tutkimustyöraportin energiakaivojen asennuksen ja käytön ympäristöriskeistä https://tupa.gtk.fi/raportti/arkisto/17_2021. Riskitarkastelun johtopäätöksenä on, että ei ole tarpeen antaa uusia rajoitteita energiakaivojen asentamiselle ja käytölle pohjavesialueella. Ympäristöministeriön julkaisemassa oppaassa esitetty 500 m suojaetäisyys energiakaivojen ja pohjavedenottamon välissä on raportissa esitetyn mallinnuksen perusteella asianmukainen. Riskitarkastelussa ei todettu sellaisia riskejä, jotka yllä olevaa etäisyyttä vedenottamoille lukuun ottamatta rajoittaisivat energiakaivojen asentamista ja käyttöä pohjavesi- tai muulla ympäristönkannalta herkällä alueella.

Aluehallintovirasto toteaa valituksesta antamassaan lausunnossa, että Geologian tutkimuskeskuksen tutkimustyöraportilla 17/2023 (Energiakaivon asennus ja käyttö – Ympäristöriskitarkastelu) ja Ympäristöministeriön Energiakaivo-oppaalla (2013) ei ole yksittäistapausten arvioinnissa sitovaa merkitystä.

ELY-keskus toteaa vastineessaan, että Geologian tutkimuskeskuksen raportissa ja ympäristöministeriön Energiakaivo-oppaassa energiakaivoihin liittyvää asiaa käsitellään yleisellä tasolla, eikä näillä julkaisuilla ole viranomaista velvoittavaa oikeusvaikutusta.

Pitää paikkansa, että Energiakaivo-opas ja Geologian tutkimuskeskuksen tutkimusraportti eivät kumpikaan ole viranomaista tai oikeuslaitosta sitovia. Ympäristöministeriön oppaan tarkoituksena on kuitenkin ollut antaa sekä maalämpöjärjestelmien toteuttamiseen että vallitseviin lupakäytäntöihin valtakunnallisesti yhtenäiset suositukset ja toimintaohjeet. Geologian tutkimuskeskuksen riskitarkastelu taas osoittaa, että opas on tutkimustiedon valossakin edelleen ajantasainen.

Sekä aluehallintovirasto että ELY-keskus ohittavat perusteettomasti Geologian tutkimuskeskuksen tutkimusraportin tulokset, koska tutkimustulos ei tue virastojen käsitystä siitä, että hankkeelle on haettava vesilain mukainen lupa jälkikäteen. ELY-keskuksen mukaan Geologian tutkimuskeskuksen raportissa energiakaivoihin liittyvää asiaa käsitellään yleisellä tasolla, mikä ei pidä lainkaan paikkaansa.

Geologian tutkimuskeskus on valtion tutkimuslaitos, jota koskee laki Geologian tutkimuskeskuksesta 167/2011 ja sen nojalla annettu valtioneuvoston asetus 168/2011. GTK on puolueeton ja voittoa tavoittelematon asiantuntijaorganisaatio, joka tuottaa puolueetonta tutkimustietoa yhteiskunnan tarpeisiin.

Kuten kunnan ympäristönsuojeluviranomainen vastineessaan toteaa, energiakaivot eivät ole niin suuri riski pohjavesialueille kuin, mitä ELY-keskus ja aluehallintovirasto antavat olettaa ja näkemystä tukee Geologian tutkimuskeskuksen raportti 17/2021. Aluehallintovirasto ja ELY-keskus jättävät tutkimustiedon huomiotta, mutta eivät tuo ratkaisuidensa tueksi mitään konkreettista tietoa tai näyttöä siitä, miten energiakaivojen käyttö voisivat vaikuttaa Parannankankaan pohjavesiesiintymän käyttökelpoisuuteen heikentämällä pohjaveden laatua.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen on otattanut näytteen energiakaivojen läheisyydessä olevasta tutkimuspisteestä ja testausseleste on tämän vastineen liitteenä. Testausselesteen mukaan pohjavesi ei sisällä alkoholeja eikä mikään muukaan suure viittaa lämmönsiirtoaineen esiintymiseen pohjavedessä.

Vesilain mukaisen luvan tarve

ELY-keskus pitää vastineessaan tärkeänä, että Lestijärven kunnan Parannankankaan vedenhankintaa varten tärkeällä 1-luokan pohjavesialueella, pohjaveden muodostumisalueelle toteuttamat energiakaivot käsitellään vesilain mukaisessa lupamenetelyssä vastaavalla tavalla kuin muutkin pohjavesialueiden pohjaveden muodostumisalueille sijoittuvat energiakaivohankkeet.

ELY-keskuksen kanta ei perustu lainsäädäntöön ja on muutenkin perusteeton. Energiakaivojen rakentaminen pohjavesialueelle ei kuulu aina luvanvaraisiin energiakaivohankkeisiin eikä kaikkia muitakaan luokitelluille pohjavesialueille rakennettuja energiakaivoja ole jälkikäteen käsitelty vesitalouslupamenettelyssä. Pohjavesialueille rakennettujen energiakaivojen haitallisia vaikutuksia pohjaveden laatuun tai määrään ei ole raportoitu eivätkä aluehallintovirasto tai ELY-keskus sellaista konkreettista haittaa tai haitan vaaraa tuokaan esille.

Yhteenvetonaan Lestijärven kunta toteaa, että valituksesta annetuissa vastineissa ja lausunnossa ei ole esitetty mitään sellaista, joka antaisi aiheutta valituksen hylkäämiseen.

Ulla Liski Oy

Ulla Liski
FM, DI

Liite Testausseloste 29.4.2024